

УЖГОРОД

ЯК ЗРОБИТИ УЖГОРОД МАКСИМАЛЬНО КОМФОРТНИМ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

План сталої міської мобільності обласного центру представили у міськраді

Стратегію було підготовлено в межах проекту «SUMCITYNET: міста за покращення доступності і кліматично сталу міську мобільність».

Як зазначила на початку голова ГО «Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону «ФОРЗА», менеджерка SUMCITYNET Леся Лойко, представили напрацювання понад 8-місячної роботи. Цей план визначатиме стратегію, куди має рухатися Ужгород для того, щоб створити кращі умови для маломобільних осіб, тих, хто пересувається пішки, велосипедом чи самокатом; а також зменшити кількість автомобілів, хоча вони наразі найбільш популярний спосіб пересування.

Організаторів та учасників привітав міський

голова Богдан Андрійів. Він відзначив, що цей грантовий проект дуже важливий для Ужгорода, оскільки передбачає створення рівного доступу міських просторів та мобільності для всіх людей, сприятиме збалансованому розвитку всіх видів транспорту і пересувань. Подякував Лесі Лойко за активну позицію та співпрацю, завдяки чому Ужгородська міська рада отримала можливість долучитися до реалізації цього проекту.

Узяли участь у заході також секретар міської ради Арсен Мелкумян, заступники міського голови Василь Гомонай, Василь Пинзеник та Артем Погорелов, міжнародний управлінець управління управління Вікторія Тарахонич – саме цей підрозділ виконком міськради був партнером проекту, депутати Ужгородської міської ради, працівники міськради, громадськість, журналісти.

План сталої міської мобільності для Ужгорода, за словами Лесі Лойко, містить кілька розділів і конкретні рекомендації з напрацюваннями за різними видами пересування. Приміром, є розділ, спрямований на впорядкування паркування, даються конкретні рішення, яким способом вирішувати приватних автомобілів, щоб його впорядкувати та зробити цю послугу зручною та доступною.

Є напрацювання, як покращити умови для пішоходів – це освітлення, озеленення, пониження бордюрів, створення умов для людей, які погано чують чи бачать, щоб і їм було безпечно й комфортно ходити пішки.

Також запропоновано, як покращити рух велосипедами (наразі мова йде всього про 2% містян, хоча статистика показує, що велосипедами володіє багато родин,

причому навіть не одним чи двома). Якщо порівняємо, скільки людей користуються велосипедами і скільки мають їх, стає зрозуміло, що люди використовують велосипеди лише для дозвілля і не розглядають їх як транспортний засіб, бо зараз рухатися поруч із автомобілями небезпеч-

но, а велоінфраструктура ще є розірваною.

Є пропозиції щодо безпеки руху, окремі з них вже реалізуються. Приміром на вулиці Минайській, де часто стаються ДТП, встановили піднесені пішохідні переходи, які мають дві цілі – комфортний перехід для пішоходів і засіб сповільнення руху для автомобілів. Подібні переходи встановлено і на вулицях Миколи Бобяка, Карпатської України (колишня вулиця Гагаріна) та проспекті Свободи.

Загалом план є комплексним і пропонує недороговартісні короткострокові рішення на 5 років, а також більш стратегічні – на 10 і на 15 років. Документ ще має бути підтриманий депутатською в сесії Ужгородської міської ради.

«У керівництва Ужгорода єдина позиція – зробити місто максимально комфортним для людей. План сталої міської мобільності допоможе вирішити проблеми із перенасиченням міста автомобілями – це дуже гостре сьогоднішнє питання. У документі зібрані рекомендації та напрацювання щодо вирішення багатьох проблем: щодо покращення умов для пішоходів та маломобільних груп, щодо розвитку громадського транспорту, велосипедної інфраструктури, заходи з підвищення безпеки дорожнього руху тощо. Проектанти також підготували транспортну модель міста, на основі якої ми будемо розробляти схему організації дорожнього руху у місті», – розповів заступник міського голови Василь Пинзеник.

Для вирішення «тран-

спортної» проблеми потрібно провести низку заходів. Це і розвиток громадського транспорту – в Ужгороді наразі 27 сучасних комунальних автобусів «Електрон». Ще один крок – введення платного паркування. Василь Пинзеник переконаний, що таких місць має бути ще більше, щоб людина добре зважила: їхати автомобілем, пройтися пішки (тим паче, що розміри нашого міста це дозволяють), чи скористатися громадським транспортом.

Він додав, що перенасичення автомобілями – проблема не тільки Ужгорода, а багатьох міст України та Європи. І досвід європейських міст свідчить, що вирішення цієї проблеми на користь приватного транспорту не покращує ситуацію.

Директор ТОВ «Урбан Консалтинг», яке є виконавцем проекту, Андрій Кома, додав, що План сталої міської мобільності – динамічний документ, у якому прописується стратегія розвитку міста. Є різні рекомендації, розроблені у країнах ЄС, стосовно того, як саме працювати над таким документом, їх і дотримувалися. Основний акцент – на людей, їхньому комфорту, безпеці пересування.

Під час зустрічі присутнім, окрім ПСММ, представили також мультимодальну транспортну модель Ужгорода, результати опитування містян з питань мобільності, презентували рекомендації щодо упорядкування дорожнього руху/ зменшення заторів в 5 локаціях міста. Також провели пресконференцію для журналістів.

«СОКОТИ САКУРИ»:

в Ужгороді стартувала кампанія зі збереження квітучих дерев

Коли Ужгород навесні наповнюється рожевим цвітом, на вулицях з'являються ті, кого в місті називають сакуротерористами. Вони мусять сфотографуватися у самій гуштині квітів сакури, тож лізуть на дерево, тягнуть гілки до обличчя, ламають їх, зривають квіти. Після таких масових фотосесій деякі сакури виглядають, як після набігу: земля під деревами витоптана, вкрита гілками та збитим цвітом. Аби зберегти сакури і привчити людей милуватися ними, а не нищити задля вдалого фото, в місті цьогоріч продовжили кампанію «Сокоти сакури».

Читайте на стор. 7.

СЛОВА ВДЯЧНОСТІ ТА ВЕЛИКОДНІ ПОДАРУНКИ – ДЛЯ ПОРАНЕНИХ ВОЇНІВ

А саме для тих, хто зараз проходить лікування і відновлення в міських медичних закладах Ужгорода.

перемогу добра над злом. Паски – освячені, до них у пакунках ковбаса, шинка, яйця, сир, масло – продукти, які традиційно у великодньому кошику.

чай, соки, фрукти, передали напередодні свята військовим, які перебувають на лікуванні в одному із медзакладів Ужгорода.

У Великодню суботу захисників провідали міський голова Богдан Андрійів, начальник Ужгородського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки Ігор Тишук, секретар міської ради Арсен Мелкумян, заступники міського голови Василь Пинзеник та Артем Погорелов, радник міського голови Григорій Шевчук.

Захисників привітали зі світлим святом Воскресіння Господнього, подякували за героїзм та відвагу, побажали якнайшвидшого одужання.

На Великдень кожен має скуштувати паску, тож у всіх наборах – цей символ світлого свята, яке вкотре нагадує про

З нагоди прийдешнього Великодня продуктові набори, у яких паски, солодощі, кава,

Великодні пакунки для захисників сформували із продуктів, які зібрали міські навчальні заклади.

Передали смаколики та особисто подякували оборонцям за захист, побажали якнайшвидшого одужання начальниці управління освіти Ужгородської міської ради Наталія Баранюк, начальниці відділу закладів освіти Олена Габор, завідувачка методологічного центру управління освіти Лариса Гонда. Передали захисникам також малюнки від ужгородських школярів і дошкільнят.

Ініціативу реалізували в межах благодійної акції «Подаруй світле свято Великодня Герою!».

НАСТУПНОГО ТИЖНЯ – ПРЯМІ ТЕЛЕФОННІ ЛІНІЇ ЗВ'ЯЗКУ З МІСЬКОЮ ВЛАДОЮ

24 квітня відбудеться пряма телефонна лінія із заступником міського голови **Вадимом Борцем**.

26 квітня – із заступником міського голови **Василем Гомонаєм**.

ЧАС ДІЇ прямих телефонних ліній – від 10:00 до 12:00. ПОПЕРЕДНІЙ ЗАПИС – за телефоном (0312) 42 80 31 (ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Після набору міського номеру і з'єднання з комутатором обов'язково слід увести ще три додаткові цифри короткого номеру – 109).

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ!..

В Ужгороді 17 квітня попрощалися із 46-річним захисником – солдатом, сапером військової частини А 1778 Андрієм Салком. Після важких бойових поранень і тривалого лікування серце воїна зупинилося 12 квітня.

Андрій Золтанович Салко народився 16 серпня 1976 року в Ужгороді. Після закінчення школи навчався в профтехучилищі №19, отримав професію столяра, працював на різних підприємствах міста.

Захищав Україну на сході під час антитерористичної операції, і з початком повномасштабної агресії росії у 2022 році знову став на захист Батьківщини.

За відвагу та хоробрість був неодноразово нагороджений грамотами від командування, а також медаллю «За відвагу».

На площу Народну, де відбувся чин похорону, попрощатися із захисником прийшли рідні, близькі, друзі, військовослужбовці, міський голова Богдан Андрійів, заступник начальника Ужгородської РВА Радіон Кіштулинець, мешканці громади. Священники відслужили заупокійну Літургію, від головнокомандувача Збройних Сил України генерала Валерія Залужного зачитали пам'ятний лист на знак глибокої вдячності за жертвне служіння у лавах ЗСУ.

Жалобна хода пройшла до Пагорба Слави – тут ужгородця поховали із військовими почестями.

В Андрія Салка залишилися дружина, дві доньки та син.

Вічна і світла пам'ять Герою!

ОЗЕЛЕНЕННЯ

30 саджанців, вирощених із жолудів дуба Шевченка, днями висадили в Ужгороді у Боздоському парку.

Ростимуть дерева обабіч Алеї життя, котру заклали як пам'ять про ужгородців, які загинули, захищаючи Україну.

Саджанці, які висадили у Боздоському парку, вирощені з жолудів дуба Шевченка, у якому Кобзар ховав свої малюнки від пана Енгельгардта. Передали їх із Черкащини, батьківщини Тараса Шевченка, у кожен регіон України.

Долучилися до символічної екоакції «Шевченко єднає Україну» міський голова Богдан Андрійів, секретар міської ради Арсен Мелкумян, депутати Ужгородської міської ради, представники Закарпатської ОВА, обласної державної екологічної інспекції, а також журналісти.

50 платанів висадили на вулиці Олександра Богомольця в Ужгороді.

Придбали саджанці за проектом «Транскордонні заходи для зменшення забруднення повітря та покращення якості повітря», партнером якого і наше місто.

Обрали цю породу дерев через те, що платан стійкий до хвороб, шкідників, міських умов загазованості та інших шкідливих факторів. Має широке листя, розлогу крону, що буде створювати тінь над пішохідною зоною та активно затримувати пил і вуглець від вихлопних газів. Зростає дуже швидко, за рік може вирости до 2 метрів. Живуть платани іноді навіть більш ніж 2 тисячі років.

Головний партнер грантового проекту – Європейська група територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю «Європейські прикордонні міста». Партнери – урядовий офіс Саболч-Сатмар-Берег медьє, місто Ниредьгаза, Благодійний фонд розвитку транскордонного співробітництва та спеціальних економічних зон, Ужгород (управління міжнародного співробітництва та інновацій Ужгородської міської ради).

Метою проекту є покращення якості повітря у трьох прикордонних містах – Ужгород, Сату-Маре, Ниредьгаза – та опосередковано у всьому регіоні. У межах проекту очікується також поставка мобільних пристроїв для вимірювання якості повітря в Ужгороді та Сату-Маре.

Долучилися до висадження дерев і міський голова Богдан Андрійів, начальниці управління міжнародного співробітництва та інновацій міськради Вікторія Тарахонич, депутати Ужгородської міськради Григорій Шевчук, Віталій Готра та Володимир Білонка.

В Ужгороді продовжують роботи з озеленення – близько 190 туй ви-

садили комунальники на клумбах біля входу у Боздоський парк.

Із вічнозелених рослин згодом сформуєть живопліт.

Нагадаємо, минулого тижня живу огорожу з туй сформували на площі Богдана Хмельницького.

Понад 300 сульфінії та пеларгонії ампельних висадили днями у кашпо на набережних та площах Ужгорода.

Комунальні служби продовжують озеленювати місто, тож прикрасили різнобарвними квітами і площу Шандора Петефі та сквер поруч, площу Богдана Хмельницького, Київську та Православну набережні.

Петунії і сульфінії часто використовують для вертикального озеленення – рослини чудово виглядають у кашпо на вуличних світильниках.

Ще понад 900 кущів троянд прикрасять клумби та зелені зони в Ужгороді.

Працівники комунального підприємства «КШЕП» уже висадили кущі чайно-гібридних троянд на Православній набережній, у сквері на площі Шандора Петефі, на зеленій зоні вулиці Доманинської. Також троянди висадять і на вулиці Підградській.

Широка палітра барв цих троянд заворожує, а їхнє цвітіння може тривати з весни до пізньої осені.

ФОТОФАКТ
У Центрі гуманітарної допомоги "Совине гніздо" минулого тижня переселенці, які зареєстровані в Ужгороді отримали:

- 80 пакетів із необхідними речами для дітей до 2 років;
- 100 продуктових наборів;

- 60 наборів із засобами гігієни.

Протягом тижня тут можна було отримати одяг, постільну білизну та посуд (4500 одиниць).

Також волонтери «Совиного» передали ковдри, подушки та постільну білизну до лікарень нашого міста, дитячим будинкам сімейного типу Ужгородського району, учергове завітали і до діток Комунального закладу соціального захисту «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Барвінок».

Видачу гуманітарної допомоги здійснювали у партнерстві з PDUM Partnerschaft Deutschland-Ukraine/Moldova e. V., TOB «МОНІ» та іншими благодійниками.

Нагадаємо, за відповідними реєстраціями для отримання допомоги стежте на сторінках центру «Совине гніздо» в телеграмі або фейсбуку. Додаткову інформацію можна отримати на офіційній сторінці <https://sovyne.com.ua/>

• • •

Екскурсію-знайомство днями провели для школярів Ужгородської ЗОШ I-III ст. №20-лицею «Лідер» у міській раді.

Попри юний вік, дітям, які навчаються за проектом «Інтелект України», було цікаво подивитися на роботу Центру надання адміністративних послуг, електронні сервіси, ситуаційний центр – як завдяки камерам спостереження на екранах можна стежити за ситуацією в місті, виявляти порушення на дорогах.

Не менш пізнавальним для екскурсантів виявився і другий поверх: тут їх запросили у сесійну залу, розповіли, як відбувається процес голосування за важливі для міста рішення.

ВИКОНКОМ. КОРОТКО

Цього тижня на черговому засіданні виконавчого комітету Ужгородської міської ради підтримали рішення про тимчасове переведення в місті пунктів незламності (обігріву) в режим «Готові до роботи» та забезпечення їхньої готовності до оперативного розгортання за потреби.

Члени виконкому також підтримали надання паспортів відкритих літніх майданчиків для здійснення підприємницької діяльності на базі стаціонарних закладів ресторанного господарства терміном на 1 рік: кав'ярні на вул. Яроцькій, 1/55 на 36 посадкових місць; кав'ярні на пл. Лаборця, 2 на 14 посадкових місць; кав'ярні на пл. Кирила і Мефодія, 4 на 12 посадкових місць; кав'ярні на вул. Льва Толстого, 12 на 48 посадкових місць; кав'ярні на вул. Собранецькій, 122/43 на 12 посадкових місць; кав'ярні на пл. Поштової, 4 на 8 посадкових місць; кав'ярні на набережній Незалежності, 4а на 36 посадкових місць; кав'ярні на пл. Олександра Пушкіна, 3 на 20 посадкових місць; кав'ярні на пл. Жупанатській, 3 на 50 посадкових місць.

Ухвалили і рішення про заборону купання, катання на човнах та інших плавзасобах, використання засобів розваг на воді в межах міста.

Заслухали і взяли до відома звіт про роботу в минулому році відділу документального та організаційного забезпечення Ужгородської міської ради, КП «Комунальне автотранспортне підприємство-072801».

Додатково члени виконкому погодили місця збору твердих побутових відходів закритого типу в мікрорайоні «Боздош» на вул. Володимирській, 78а (площа 16 кв.м), Дмитра Климпуша, 9 (площа 25 кв.м), Олександра Хіри, 12 (площа 8 кв.м).

Затвердили положення про порядок проведення стажування студентів УжНУ в Ужгородській міській раді.

У закритому режимі розглянули питання про визначення місця проживання дитини, про надання дозволів на вчинення правочинів про відчуження та набуття майна, право власності на яке або право користування яким мають діти, про встановлення опіки та призначення опікуна над дитиною-сиротою.

МІСЬКІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІКАРНІ ПЕРЕДАЛИ СУЧАСНЕ МЕДИЧНЕ УСТАТКУВАННЯ

у рамках міжнародного проекту

Обладнання вартістю понад 2,5 млн грн передали Ужгородській міській дитячій клінічній лікарні в межах проекту «Діти за мир – багатосекторальне втручання в Україні».

Проект фінансується Італійським агентством співпраці та розвитку AICS у партнерстві з міжнародним благодійним фондом «Друзі дитячої України».

Привезли устаткування, яке закупили в Києві, президентка міжнародного благодійного фонду «Друзі дитячої України» Марія Шкраба та координатор проекту «Діти за мир – багатосекторальне втручання в Україні» Джузеппе Кіораццо.

Серед нового обладнання – палатний рентгенівський комплекс з оцифровувачем, гематологічний аналізатор, відеобронхоскоп і відеофіброгастроскоп.

Очільник дитячої лікарні Ігор Рощко розповів про устаткування. Зокрема, гематологічний аналізатор дозволить здійснювати аналіз крові автоматичним методом, що пришвидшить отримання результатів; палатний рентгенівський комплекс допоможе робити рентгенівські знімки важкохворим, які, наприклад, під'єднані до систем кисневого забезпечення. Відеобронхоскоп використовуватимуть для санаційної бронхоскопії

важких хворих, особливо тих, які підключені до апарату штучної вентиляції легень, відеофіброгастроскоп – для протокольного обстеження (попередній наявний вийшов із ладу, тому теж була потреба в цьому обладнанні).

Ужгородський міський голова Богдан Андрійович подякував Джузеппе Кіораццо та Марії Шкрабі за таку важливу

підтримку, направлену на поліпшення здоров'я маленьких українців, передав подяки Ужгородській міськраді – за надання благодійної допомоги у вигляді медичного обладнання, необхідного для лікування дітей відповідно до вимог НСЗУ.

Поспілкувалися з гостями, подякували за допомогу, оглянули обладнання і секретар Ужгородської міської ради Арсен Мелкумян, радник міського голови Григорій Шевчук.

Джузеппе Кіораццо додав, що у межах цього проекту переважно закуповують необхідне обладнання для медичних закладів Київщини, однак, коли перебував в Ужгороді, де знайшов тимчасовий прихисток від війни, дізнався про потреби місцевої дитячої лікарні і посприяв долученню її до проекту.

33 конструкції середнього формату (сітілайт, стела, лайтбокс, щити, які вмонтовані в декоративну огорожу);
73 малоформатні конструкції (брандмауер, таблички, щити, банер).
Зокрема, працівники КП «КШЕП» цими днями працювали на проспекті Свободи, вулицях 8-го Березня, Миколи Бобяка, Минайській та інших.

Комунальники мийуть зупинки міського громадського транспорту в Ужгороді.

Працівники КП «КШЕП» розпочали роботи минулого тижня: мили спецзасобами автобусні зупинки на вулицях Карпатської України (колишня Юрія Гагаріна), Минайської, Михайла Грушевського, Климента Тімірязєва, Собранецькій.

Використовують спеціальні мийні засоби, розчинники, мийуть не тільки скляну поверхню, а й стелі, якщо сидіння на лавицях поламані – ремонтують, приміром, біля автовокзалу повністю замінили сидіння на лавках, знімають також спецзасобами іржу із металевих частин зупинок, фарбують – де є така потреба.

Привести до ладу заплановано всі зупинки Ужгорода, де зупиняється міський громадський транспорт.

БЛАГОУСТРІЙ

124 самовільно встановлені рекламні конструкції демонтували в Ужгороді від початку 2023 року, інформує Департамент міської інфраструктури Ужгородської міської ради. Роботи проводили відповідно до рішень виконкому.

Так, демонтували наступні самовільно розміщені об'єкти зовнішньої реклами:

18 великоформатних рекламних конструкцій (білборд, щит, призматрон);

33 конструкції середнього формату (сітілайт, стела, лайтбокс, щити, які вмонтовані в декоративну огорожу);

73 малоформатні конструкції (брандмауер, таблички, щити, банер).

Зокрема, працівники КП «КШЕП» цими днями працювали на проспекті Свободи, вулицях 8-го Березня, Миколи Бобяка, Минайській та інших.

НОВИЙ ОФІС ТА ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР МІЖНАРОДНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ HELP – HILFE ZUR SELBSTHILFE ВІДКРИЛИ В ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ

Принцип роботи організації з більш ніж 40-річним досвідом роботи у сфері гуманітарної допомоги закладений у самій назві – допомога для опори на власні сили, або просто допомога для самопомоги.

На відкритті офісу завітали міський голова Богдан Андрійов, його заступники Вадим Борець та Артем Погорелов, керівник міського Центру соціальних служб департаменту соціальної політики міської ради Іван Фленько, в.о. начальника управління економічного розвитку міста Ужгородської міської ради Василь Цап, начальниця відділу релокації бізнесу та взаємодії з гуманітарними і благодійними організаціями управління економічного розвитку міста Юліана Бокоч.

Керуючий директор головного офісу Help – Hilfe zur Selbsthilfe в Німеччині Тімо Штегельман відзначив, що хоча головний офіс місії Help в Україні знаходиться у Києві, організація прагне зміцнювати підтримку західних областей країни. Тому і відкрили громадський простір у Закарпатській об-

ласті. Його діяльність дасть можливість розробляти та втілювати нові проекти з підтримки українців та допомагати тим, хто цього потребує. У планах також активно долучатися і до процесу відбудови.

Довідково. У 2022 році в Ужгороді Help надала 653 психосоціальні консультації для постраждалого від війни населення та внутрішньо переміщених осіб, а починаючи з листопада минулого року ще 150 консультацій для осіб, які постраждали від гендерно зумовленого насильства. Із відкриттям регіонального офісу та у співпраці із міською радою Help зможе надавати більш цілеспрямовану підтримку.

111-У РІЧНИЦЮ З ДНЯ ПЕРШОЇ ПРИСЯГИ

відзначив осередок Пласту в Ужгороді

Розпочали день із вимаршу на Пагорб Слави, де вшанували пам'ять українських захисників. Далі урочиста зустріч ужгородського Пласту відбулася на площі Народній – там, зокрема, нові пластуни склали присягу.

Завітали на захід заступник міського голови Василь Гомонай, начальниця управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради Алла Чернубук, заступник начальника відділу молоді і спорту цього управління Роман Воловар.

Алла Чернубук привітала пластунів із річницею осередку, подякувала наставникам за патріотичне

виховання молоді, наголосила, що чимало скаутів зараз також є серед українських захисників і борються із російськими окупантами.

Завершили день ватрою в пластовому колі зі співами та іграми.

Пласт – найбільша молодіжна організація України, яка за 111 років виховала десятки тисяч свідомих українців. Протягом всієї історії пластуни боролись за Україну і продовжують сьогодні.

Щорічно 12 квітня пластуни згадують про події 1912 року, коли у Львові гурток Олександра Тисовського, одного із засновників організації, став першу в історії пластовою присягою.

Захід відбувся, зокрема, і за сприяння управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради.

“ПІКНИЦЯ” ПЕРЕМОГЛА У ВЕЛИКОДНЬОМУ ФУТБОЛЬНОМУ ТУРНІРІ

14 квітня на штучному майданчику стадіону «Автомобіліст» з нагоди Великодня відбувся футбольний турнір серед команд мікрорайонів міста Ужгорода. Участь у святковому турнірі взяло 8 команд (2 групи по 4 команди, близько 50 спортсменів): «All Cash», «Пікниця», «Афганець», «Тельмана», «Orbitta», «Екстрім», «Paradise», «Miami».

Команди, які посіли другі місця у підгрупах, визначили бронзового призера. А переможці у фіналі виборювали звання чемпіона турніру. У матчі за 3-тє місце «Orbitta» розгромила досить амбітну ромську команду з вулиці Тельмана з рахунком 7:2.

Фінальний поєдинок тримав інтригу лише до середини матчу, поки рахунок не відкрили футболісти команди «Пікниця». А далі – м'ячі «посипалися» у ворота команди «Paradise», яка і поступилася у кінцевому результаті з рахунком 0:4.

Оргкомітетом були визначені

кращі в номінаціях: воротар – Андрій Коцан («Пікниця»); гравець – Віталій Геці («Paradise»); бомбардир – Максим Черних («Orbitta»); арбітр – Крістіан Молнар.

На церемонії нагородження, яку провела начальниця управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради Алла Чернубук, усі команди-призери були нагороджені почесними кубками, дипломами та футбольними м'ячами, гравці – грамотами та медалями різного ґатунку, а номінанти – статуетками та цінними подарунками.

21 – 22 квітня в Ужгороді – всеукраїнський турнір із волейболу «Ужгородська сакура» серед чоловічих (60+) та жіночих (50+) команд ветеранів

Змагання відбуваються у спортивній залі Ужгородської класичної гімназії, участь у них беруть ветеранські команди з Києва, Полтави, Хмельницького, Харкова, Ужгорода.

Турнір проходить і за сприяння управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради.

21 – 23 квітня в Ужгороді на стадіоні «Авангард» – чемпіонат України з петанку

Учасники змагаються в змішаних дисциплінах: жіночі та чоловічі тет-а-тет, дуплети та дуплет-мікст. У командах по двоє чоловіків і жінок.

Попередньо зареєструвалися 13 команд – це 52 учасники із Харкова, Полтави, Києва, Вишгорода, Львова, Черкаса, Мукачєва та Ужгорода.

Команди гратуть відбіркові ігри за системами «швейцарка» та кругова. Кожна командна

зустріч містить 5 дисциплін, результати формуватимуть за кількістю перемог в усіх дисциплінах.

Переможці представлять Україну на чемпіонаті світу з петанку, який відбудеться у вересні 2023 року.

Захід відбувається за підтримки Міністерства молоді та спорту України, Спортивного комітету України та Ужгородської міської ради.

ПЕРШИЙ В УЖНУ ІТ-КОВОРКІНГ

відкрили на факультеті інформаційних технологій

Лабораторія забезпечена комп'ютерним обладнанням, мультимедійною дошкою, проєктором та іншими технічними засобами, потрібними для навчально-дослідних проєктів з використанням високошвидкісного доступу до мережі Інтернет.

Основною метою відкриття лабораторії є підтримка студентів і науковців у їхніх дослідженнях і розробках, а також створення сприятливої атмосфери обміну знаннями та ідеями між викладачами й студентами, пише Медіацентр УжНУ.

та порівняльного права юридичного факультету Василь Гомонай, колектив і студенти кафедри ІФМД. Ректор УжНУ Володимир Смоланка подякував кафедрі інформатики та фізико-математичних на чолі із завідувачем Василем Кутом за ініціативність,

заступник міського голови, доцент юрфаку Василь Гомонай, який відзначив високу якість підготовки студентів на факультеті інформаційних технологій. «Студенти-айтівці, проходячи практику у міськраді, зробили там багато потрібних речей у сфері ІТ, чим продемонстрували і власний професіоналізм, і викладацького складу. Тож тішуся з нашої співпраці з УжНУ й вашим підрозділом зокрема, та сподіваюся на її поглиблення. А кафедрі бажаю надалі так само потужно розвиватися, втілюючи нові проєкти», – резюмував заступник міського голови.

Завідувач кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін Василь Кут подякував гостям за підтримку й висловив сподівання, що відкриття мультимедійної лабораторії сприятиме розвитку талановитої студентської молоді факультету інформаційних технологій, а також у підготовці до майбутньої роботи в галузі інформаційних технологій.

Участь у відкритті ІТ-коворкінгу взяли ректор вишу Володимир Смоланка, проректор з наукової роботи Іван Миронюк, заступник міського голови Ужгорода, доцент кафедри конституційного права

наполегливість, завдяки яким студентська мультимедійна лабораторія стала реальністю. Привітали кафедру ІФМД з утіленням проєкту і проректор з наукової роботи Іван Миронюк та

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ ВІДЗНАЧАЄ ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УЖНУ

Із цієї нагоди в ректораті вишу відбулася міжнародна наукова конференція «Міжнародне співтовариство та Україна в сучасних глобальних цивілізаційних процесах: актуальні економічні, політико-правові, безпекові та соціально-гуманітарні аспекти».

Міський голова Ужгорода Богдан Андрійів привітав факультет із 25-річчям, подякував декану Миколі Палінчаку і всьому колективу за роботу на благо міста й країни, важливу міжнародну комунікацію з партнерами, передав грамоти Ужгородської міської ради кращим педагогам – за вагомий особистий внесок у розвиток науки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, сумлінну працю, високий професіоналізм та з нагоди річниці факультету. Також грамотою міськради відзначили голову асоціації міст-побратимів Кор-

валіс-Ужгород, почесного громадянина Ужгорода Пітера Бобера. На відкритті конференції із вітальним словом виступили голова Закарпатської обласної ради Володимир Чубірко, заступник керівника Закарпатської ОВА Василь Іванчо, ректор УжНУ Володимир Смоланка, декан факультету міжнародних економічних відносин Микола Палінчак. У програмі конференції – панельні дискусії «Україна в сучасних глобальних політико-правових процесах», «Гуманітарні науки в контексті глобалізаційних викликів», «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» тощо.

ОГОЛОШЕННЯ

- **ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ** Посвідчення дитини з багатодітної сім'ї, видане у 2018 році Криворізькою районною державною адміністрацією на ім'я Якименко Єгор Олександрович (2010 р.н.).
- **ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ** Посвідчення ветерана військової служби серія АА № 033703, видане Ужгородським ОМВК на ім'я Климяк Ярослав Петрович.

Колектив Інституту електронної фізики НАН України глибоко сумує з приводу передчасної смерті кандидата фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника **Жменяка Юрія Вікентійовича** та висловлює щирі співчуття рідним і близьким покійного.

Із сумом повідомляємо, що за даними КП Ужгородський комбінат комунальних підприємств» від 12 по 18 квітня пішли із життя 17 УЖГОРОДЦІВ:

- Моргаєва Галина Семенівна 1920 р.н.
- Метенко Степан Васильович 1964 р.н.
- Звягінцева Наталія Миколаївна 1950 р.н.
- Зайцева Людмила Кирилівна 1944 р.н.
- Товт Олександр Йосипович 1962 р.н.
- Лягіна Ольга Петрівна 1959 р.н.
- Ліфаренко Сергій Олександрович 1959 р.н.
- Щобак Лідія Пелипівна 1938 р.н.
- Наці Тиводор Йожифович 1939 р.н.
- Сидоренко Олена Мілентинівна 1948 р.н.
- Голуб Анатолій Андрійович 1944 р.н.
- Салко Андрій Золтанович 1976 р.н.
- Гансл Міра Абрамовна 1951 р.н.
- Росоха Олена Юрївна 1933 р.н.
- Гойс Світлана Олександрівна 1945 р.н.
- Ковша Степан Степанович 1950 р.н.
- Добронравова Надія Адамівна 1941 р.н.

ХАЙ ЗЕМЛЯ ЇМ БУДЕ ПУХОМ...

Оноківська сільська рада оголошує про початок процедури розгляду та врахування пропозицій громадськості до проєкту детального плану території та Звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту документа державного планування.

ПОВНА НАЗВА ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
«Розміщення об'єктів рекреаційного призначення в межах земельних ділянок за кадастровими номерами 2124884800:01:002:0013, 2124884800:01:002:0014 та 2124884800:01:002:0009, які знаходяться в урочищі «Княжа гора» за межами с. Оноківці Ужгородського району Закарпатської області»

МЕТА ТА ПІДСТАВА розроблення детального плану – визначити кількість та основні параметри забудови в межах проєктованих земельних ділянок для індивідуального дачного будівництва. Проєкт розроблено на підставі рішення дев'ятнадцятої сесії восьмого скликання (друге засідання) Оноківської сільської ради від 08.11.2022 року № 1164-ХІХ-VIII та завдання на проєкування.

Розробник проєкту детального плану та звіту про стратегічну екологічну оцінку – ФОП Зазулич С.І.

ОРГАН, ЩО ПРИЙМАТИМЕ РІШЕННЯ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ – Оноківська

сільська рада. **ПЕРЕДБАЧУВАНА ПРОЦЕДУРА ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ**

Дата початку та строки здійснення процедури: громадське обговорення проєкту Детального плану території та Звіту про стратегічну екологічну оцінку розпочато з дня їх оприлюднення – 21 квітня 2023 р. на сайті Оноківської сільської ради [https:// onokivska-gromada.gov.ua/](https://onokivska-gromada.gov.ua/) та триватиме до 24 травня 2023 року.

ДАТА, ЧАС І МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЗАПЛАНОВАНИХ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ
24 травня 2023 року о 14.00 год. у приміщенні Оноківської сільської ради за адресою: 89412, Закарпатська обл., Ужгородський район, с.Оноківці, вул. Головна 59, відбудуться громадські слухання з презентацією та експонуванням проєкту.

Ознайомитися з проєктом Детального плану та Звітом про стратегічну екологічну оцінку можна в приміщенні Оноківської сільської ради за адресою: 89412, Закарпатська обл., Ужгородський район, с.Оноківці, вул.Головна 59.

ОРГАН, ДО ЯКОГО ПОДАЮТЬСЯ ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ, ЙОГО ПОШТОВА ТА ЕЛЕКТРОННА АДРЕСИ ТА СТРОКИ ПОДАННЯ ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ

Зауваження і пропозиції до Звіту із стратегічної екологічної оцінки, проєкту Детального плану території подаються до виконавчого комітету Оноківська

сільської ради: 89412, Закарпатська обл., Ужгородський район, с.Оноківці, вул.Головна 59, тел. (0312) 739 844, (0312) 739 644, E-mail onokivska.gromada@ukr.net

Відповідальна особа: Віталій Лалакуліч – начальник відділу містобудування та архітектури.

Строк подання зауважень і пропозицій 24 травня 2023.

НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ щодо проєкту документа державного планування – відсутня.

Полянська сільська рада повідомляє про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки до містобудівної документації «Розміщення садових будинків в урочищі "Міраш", за межами населеного пункту с. Яківське».

Ознайомитися із Заявою можна на сайті Полянської сільської ради за адресою: <http://polyanska-gromada.gov.ua>

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту детального плану території подаються до виконавчого комітету Полянської сільської ради.

Юридична адреса: 89313, Закарпатська обл., Мукачівський район, с.Поляна, вул. Духновича, 63, тел. (03133) 7-45-22

Відповідальна особа: Гайпел Віктор Тиберійович, e-mail: gaiapel@ukr.net

УПРАВЛІННЯ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ПОВІДОМЛЯЄ:

Триває другий етап громадських обговорень пропозицій громадськості до проєкту містобудівної документації та звіту про стратегічну екологічну оцінку до містобудівної документації, а саме:

- «Внесення змін до детального плану території мікрорайону «ім. Панаса Саксаганського» для розміщення індивідуальної малоповерхової забудови (квартал № 7)»;
- «Внесення змін до детального плану території житлового району «Західний» в частині вулиць Загорської, Мінської, Донецької та Олени Теліги»;

- «Внесення змін до детального плану території, обмеженої вулицями Міклоша Берчені, Підгірною, Тихою, Далекою та Криничною».

Строк подачі зауважень та пропозицій щодо врахування інтересів громадськості до проєкту містобудівної документації та звіту про стратегічну екологічну оцінку містобудівної документації становить 30 днів - до 19 травня 2023 року.

З матеріалами можна ознайомитися в управлінні містобудування та архітектури Ужгородської міської ради, за адресою: м. Ужгород вул. Героїв Небесної Сотні 4.

З всіма пропозиціями і зауваженнями звертатись в управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради, за адресою: м. Ужгород вул. Героїв Небесної Сотні 4 або на ел. адресу: architect@rada-uzhgorod.gov.ua, або за тел. 61-71-03.

До Міжнародного дня ромів, що відзначається 8 квітня, ми вирішили присвятити одну зі статей циклу історії ромського поселення в кінці нинішньої вулиці Берчені. Довгий час воно було єдиним місцем проживання ужгородських ромів, адже Радванка, де також знаходилося ромське поселення, було до середини 1930-х років окремим селом. То як же жили роми в Ужгороді – читайте далі.

Нині жоден історик не скаже вам точно, коли на території Ужгорода оселилися перші роми. Але те, що вони проживали тут здавна – доконаний факт. Вже у 1691 році в місті була вулиця, що звалася Циганською. Краєзнавець Петро Сова у книжці «Минуле Ужгорода» (1937) припускає, що це була нинішня Мукачівська – єдина на той час вулиця в лівобережній частині міста. Ймовірно, саме там і знаходилося спершу ромське поселення, що складалося (за даними того ж Петра Сова) зі 20-ти шатрів, мешканці яких заробляли на життя ковальством. Керував ними вайда. До слова, саме це означення, а не прийняте нині слово «барон» використовувалося у ромській громаді аж до середини ХХ століття.

Вулиця Мукачівська була осідком ромів і в пізніші часи, однак проживали там переважно заможні родини музикантів. У 1918 році газета «Ungvári Közlöny» зазначала, що здавна на цій вулиці оселилися кілька родин, патронами яких були багаті аристократи, котрі «мали в житті дві розваги: карти і циганську музику». Вони щедро обдаровували улюблених музикантів, тож ті змогли придбати собі власні будинки, гарно одягалися, а їхній «прімаш» (перша скрипка) Бертике Сікора на видноті носив срібний ланцюжок. Найбільш відомими музичними родинами були Сікора, Котлар, Ѓьонци, Лані. Вони їздили за своїми патронами як до будапештських салонів, так і в мисливські палаци, де розважали їх музикою.

Зовсім інакшим було життя в ромському поселенні на Мочарі, тобто в кінці вулиці Мочар (Мочарської, Болотної), що нині зветься іменем графа Берчені. Коли саме там оселилися роми – невідомо, в місцевій пресі писали лише, що поселення там існує «з давніх-давен». Спершу воно було зовсім невеличким, навіть у 1893 році під час перепису там нарахували всього 4 будиночки, в яких проживали 65 чоловіків та 71 жінка (тобто по 30 осіб в одній хатинці). Крім того, на території поселення тимчасово проживали 6 чоловіків і 4 жінки, кочових із шатрами було 2 чоловіка та 2 жінки, тобто всього на Мочарі проживало 150 ромів. Небагато, але на те були свої причини. Жити в місті – означало виконувати певні правила громади, платити податки, бути під постійним наглядом поліції. Ромам було набагато простіше проживати за межами міста, бути незалежними і певною мірою вільними. Саме тому поселення на околиці села Гомок (Холмок) неподалік міста було набагато більшим.

Однак з роками і поселення в тодішньому Унгварі поступово розросталося. У 1905 році преса згадувала про різкий приріст ромського населення, мовляв, у поселенні є хатинка, в якій проживає аж 58 осіб, а нове житло зводиться хаотично,

впритул одне до одного, без жодних дозволів. У 1909 році влада провела перепис ромів, виявивши, що кількість їх зростає до 206 постійних мешканців, що були членами 52-х великих родин. Лише 146 із них мали дозвіл на постійне проживання на території міста. Варто зазначити, що перепис стосувався не

багато хто знав також угорську та словацьку. Під час перепису більшість назвали себе віруючими, римо- і греко-католиками, хоча зізнавалися, що до церкви не ходять і церковних податків не платять. Діти музикантів, як правило, відвідували школу, діти виробників саманної цегли – ні. «В місті поводяться пристойно,

далі в ті часи знаходилося міське сміттєзвалище, яке згодом виросло у справжні гори сміття. Найбідніші мешканці поселення часто копирсалися в ньому, знаходячи там речі, які могли їм згодитися, і навіть залишки їжі. Іноді це оберталось трагедією, як тоді, коли півторарічний малюк з'їв кусень хліба, знайдений на смітнику, після чого у страшних муках помер, адже хліб був покритий отрутою для шурів.

Далі на території поселення, приблизно навпроти кладовища, розташовувалася велика яма – так звана глиновальня, в якій місили глину для виготовлення вальків (саманної цегли). Глиновальня знаходилася в тому місці здавна, тож хтось, можливо, саме вона стала причиною виникнення там ромського поселення. Виготовлення саманної цегли тривалий час було основним промислом для мешканців поселення і вони дійсно були майстрами цієї справи. Готові вальки роми продавали, з них же будували й власні хатинки. Архітектура ромських будиночків була дуже простою. Як правило, вони зводили невеличкі кубу на одну кімнату, в якій у надзвичайній тісноті проживали всі члени великої родини. Кухні у такому помешканні не було, серед ромів дуже довго побутувала звичка готувати їжу на вулиці. Родини в ромів були зазвичай дуже великими, з багатьма дітьми. Підпорядковувалися вони вайді, хоча преса відзначала, що часто вайда не має належного впливу на членів громади, не може їм наказати робити те, чого вони не хочуть. Роми були дуже емоційними, запальними – через це в поселенні часто відбувалися

шенковими крадіжками (звісно, не всі, іноді заїжджали кочові каравани з майстрами, що обробляли метал, та ворожками). На початку століття Унгвару найбільше дошкуляла банда ромів з Гомока (Холмока) під проводом Берті Марковича. Цей молодий чоловік ще до свого 21-ліття був засуджений 4 рази, мав одразу три дружини, а скільки дітей – того навіть точно не знав. Хлопці з його банди щоразу чинили на ринках хаос: налітали, вихоплювали в людей гаманці, а в продавців – дрібний крам, і тікали.

Вперше про ліквідацію ромського поселення на вулиці Берчені заговорили у 1913 році також через крадіжки. Жупна влада заклала десь біля кладовища розплідник фруктових дерев, на території якого стояв будиночок для зберігання інвентаря. Він був постійним об'єктом набігів невідомих осіб, тож незабаром там не залишилося не лише інвентаря, а й вікон, дверей і навіть паркану. Засудили за цей злочин 8-х місцевих ромських хлопців – з чого й почалися розмови про те, що поселення слід прибрали подальше від території розплідника. Ідею просував жупанат за підтримки Міністерства сільського господарства, але міська влада за ромів заступилася, мовляв, розплідник легко можна захистити, виставивши охорону, а знайти інше місце для переселення ромів – куди важче. Тож все залишилося, як було.

Нині важко прослідкувати, як змінювалася кількість ромського населення в місті. Наприклад, перепис 1921 року не вказав точну кількість ромів, вони потрапили у списку національностей до графі «інші», де було 136 осіб. Скоріше за все, більшість тогочасних ромів записали себе або угорцями, або словаками, адже їх мусило бути більше, ніж 136. Того ж 1921 року до міста приїхав чеський публіцист Ярослав Дуріч, котрий написав для газети «Lidové Noviny» репортаж про багатонаціональний Ужгород, в якому згадував і свої відвідини поселення на вулиці Берчені. «Поселення циганів є на периферії міста, поруч із великими сміттєвими горами та болотом. Там стоять розвалені діряві хатки. Голі діти бігають навкруги, купаються в брудних калюжах. Дівчата в маминих спідницях бігають за вами і просять: «Дай крону, дай цигарку!». Старші цигани тримають дітей на руках, курять і плюють. Вони будуть поважати вас лише тоді, коли побачать, що ви маєте багато золотих зубів. Восьмірічні хлопці вже складають тріо та квартети, ходять грати під вікнами солдатів (неподалік поселення знаходилися військові казарми), за що отримують від них трохи хліба. Музика їхня трохи східна, дуже жвава, але разом із тим красива. Малі музиканти приводять із собою також циганських дівчат віком 8-20 років. Вони грають чардаш, а дівчата у довгих сукнях танцюють, піднімаючи високо спідницю й примовляючи: «Дайте, пане, крону, я для вас станцюю». Іноді дівчата там танцюють за цигарку й без музики або співають. 20-річні вже ходять з немовлятами, загорнутими у тканину, що закріплена на плечі. Вони босонігі, брудні, багато курять.

Закінчення на наступній стор.

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: РОМСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ НА МОЧАРІ

РРР, РУС. Cikánská kolonie. 105.

Фото – з фондів Закарпатського обласного краєзнавчого музею ім. Т.Легоцького

лише тих ромів, котрі проживали у поселенні на вулиці Берчені. У пресі зазначалося, що їх можна умовно поділити на ремісників та музикантів. Ремісники жили в поселенні, заможніші музиканти, як правило, – за його межами. Загалом музикою займалися 35 ромських родин (6 родин зрідка або частково жили з музики), 20 родин займалися виготовленням саманної цегли, 2 родини – ковальством. 50 родин мали власні будинки, 2 – мешкали у напівземлянках, які звалися «путрі». Спілкувалися вони ромською мовою,

на ярмарках закон не порушують, часто живуть в «дикому» шлюбі, з іншим населенням міста співіснують мирно, але не перемішуються, не одружуються між собою», – зазначала місцева преса.

Як же тоді виглядало поселення в кінці вулиці Берчені? З описів у пресі можна собі уявити велику відкриту територію в районі, де з'єднуються нині вулиці Берчені, Тімірязєва, Бачинського та Стрільнична. Звідти й починалося ромське поселення з його малесенькими саманними хатинками та землянками. Трохи

бійки. Судячи з численних газетних повідомлень, причиною більшості з них ставали ревності. Так, можна згадати історію про те, як жорстоко побилися дві дружини (стара і молода) вайди Яноша Буко, але часто траплялися в поселенні й масові бійки палками.

Як уже згадувалося, місцеві роми не мали великих проблем із законом, хоча й потрапляли частенько у поле зору поліції через дрібні крадіжки (курей, дров, фруктів тощо). Куди більшою проблемою були приїжджі та кочові роми, котрі заїжджали на ярмарки, промишляючи ки-

Коли Ужгород навесні наповнюється рожевим цвітом, на вулицях з'являються ті, кого в місті називають сакуротерористами. Вони мусять сфотографуватися у самій гуштині квітів сакури, тож лізуть на дерево, тягнуть гілки до обличчя, ламають їх, зривають квіти. Після таких масових фотосесій деякі сакури в Ужгороді виглядають, як після набігу: земля під деревами витоптана, вкрита гілками та збитим цвітом. Аби зберегти сакури і привчити людей милуватися ними, а не нищити задля вдалого фото, в місті цього-річ продовжили просвітницьку кампанію «Сокоти сакури».

Ініціативу «Сокоти сакури» започаткували волонтери «Руху підтримки закарпатських військових» у 2017 році. З того часу увагу до збереження сакур привертала і просвітницькими лекціями для місцевих школярів, і наліпками зі слоганом «Сокоти сакури», які прикріпляли на одяг свідомі ужгородці. Цьогоріч «Рух підтримки закарпатських військових», що також активно співпрацює в рамках програми «Допомагаємо свідомо» з вимушеними переселенцями, вирішив зробити акцію масовішою. Почали з того, що вивчили нове «закарпатське» слово – сокотити, тобто берегти, оберігати.

Чому ужгородські сакури треба оберігати? Бо щороку у короткий період цвітіння цих красивих дерев до них буквально стоять черги охочих зробити фото. На жаль, серед цих людей є й ті, хто вважає

за нормальне зламати собі гілочку сакури. «А що такого?», – широк дивуються вони, коли інші люди роблять їм за це зауваження. Варто зазначити, що ужгородці вважають найбільшми сакуротерористами туристів, хоча й серед місцевих, будьмо чесними, такі трапляються. Логіка їхніх дій пояснюється, нібито, тим, що сакури зростають у громадському просторі, тобто вони «нічийні». Але ця логіка хибна, бо сакура для Ужгорода є не просто деревом – це наша культурна спадщина.

На жаль, немає точних даних про те, якого саме року і скільки сакур було висаджено в районі Малий Галагов у 1930-х. Існує багато легенд і версій цієї події. Одна з них, наприклад, полягає в тому, що чеські дендрологи порадили висадити сакури в строгому функціоналізмі адміністративного району Малий Галагов, аби хоча би раз на рік він сяяв барвами. Як би там не було, вік найстаріших сакур у центрі Ужгорода сягає майже 90 років. Цвіт на них дуже пишаний і гарний, однак гілки – дуже крихкі, легко

ламаються. Саме тому під час фотографування бажано взагалі не торкатися гілок сакури, не тягнути їх до себе.

Оскільки сакури в Ужгороді вже от-от мають розквітнути масово, в рамках просвітницької програми на 50-ти найбільших деревах у центральній частині Ужгорода з'явилися інформаційні таблички. На них коротко і зрозуміло написано, чого не можна робити зі сакурами. Ілюстрації (іконки) намалювала 10-річна Соломія – одна з наймолодших волонтерок «Руху підтримки закарпатських військових». А профінансувала виготовлення табличок Міжнародна організація з міграції (МОМ). Її представниця на Закарпатті, координаторка соціальних заходів Юлія Дуб розповіла:

«Ми організуємо зараз серію арт-пікніків, зокрема днями провели в Ботанічному саду УжНУ екскурсію, всі

програми пройшли центром міста й розвісили інформаційні таблички на сакурах, що найбільше потерпають у

період цвітіння від недбалого ставлення людей. Такі заходи організовані, щоб допомогти вимушеним переселенцям інтегруватися в громаду та локальні ініціативи, покращити їхній емоційний стан, сформувати спільноти, в яких вони могли би спілкуватися, знайомитися, знаходити спільні інтереси».

Усі, хто працював над інформаційними табличками, сподіваються, що ужгородці та туристи не зірвуть їх ще до початку масового цвітіння сакур. Вони закріплені на деревах м'якими мотузочками, тож якщо комусь будуть заважати зробити гарне фото, їх просять не зривати, а пересунути вбік. Головне – не забути після фотосесії повернути таблички знову на видноту, аби наступні споглядальники сакури звернули на неї увагу. Після завершення цвітіння сакур таблички знімуть – до наступної весни.

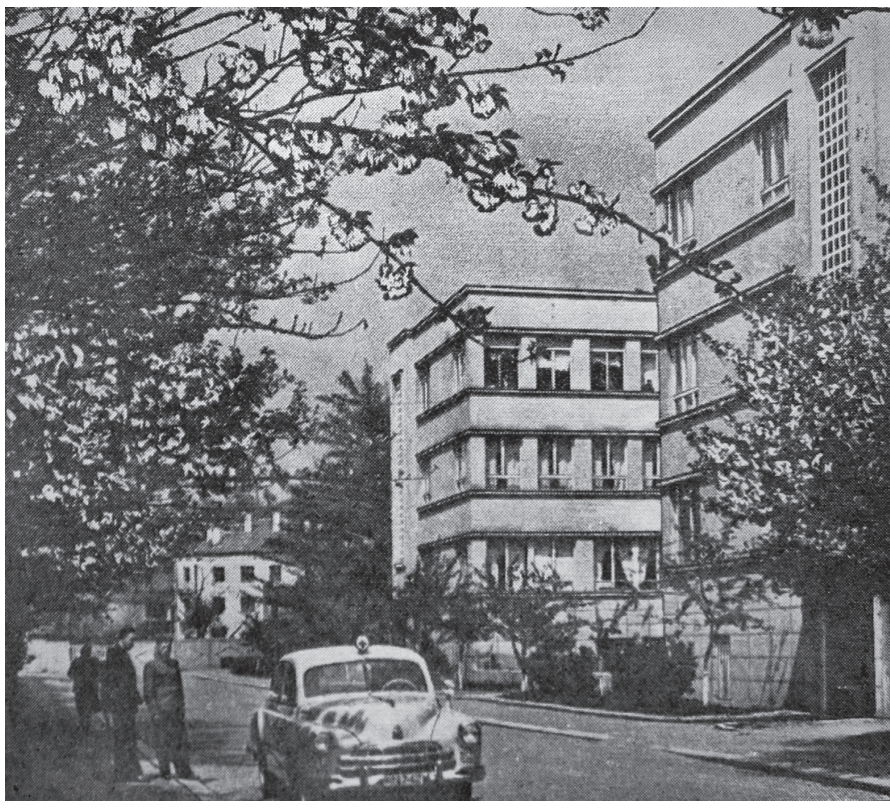
Однак лише табличками просвітницька кампанія «Сокоти сакури» не обмежиться. «Рух підтримки закарпатських військових» спільно з учасниками програми «Допомагаємо свідомо» планує вже цими вихідними, 21-23 квітня, провести на площі Фенцика в Ужгороді традиційний «Сакура-фест». Там зокрема всім охочим роздаватимуть невеличкі інформаційні буклети, розроблені в рамках кампанії. Керівниця проєкту «Допомагаємо свідомо» Тетяна Смірґа розповідає:

«Нам усім дуже болить, коли сакури ламають і нищать. Ми хочемо, аби вони жили й тишили нас іще довгий час. Тож у флаєрах, які ми будемо розповсюджувати під час «Сакура-фест», зібрані правда і міфи про сакури, як правильно їх фотографувати, історія появи сакур в Ужгороді тощо. Також там буде карта сакур, яку розробив і люб'язно надав Олександр Богданов. Вона буде дуже корисною для тих, хто не хоче стояти у черзі за фото. Такі туристи або мешканці міста зможуть подивитися на карті, де неподалік є інші дерева, і піти пофотографуватися чи помилуватися ними туди».

До речі, «Рух підтримки закарпатських військових», як організатор «Сакура-фесту» та партнер волонтерської програми «Допомагаємо свідомо», пропонує мешканцям Ужгорода та вимушеним переселенцям долучитися до проведення заходу.

Захід здійснюється спільно з МОМ і за фінансової підтримки Карпатського фонду та Fondation de France у рамках «Проєкту підтримки надання сталих соціальних послуг для внутрішньо переміщених осіб в Західній Україні».

Тетяна ЛІТЕРАТІ
«Про Захід»

Сакури на фото з путівника «Ужгород» 1958 року

учасники якої мали змогу взяти участь у майстер-класі, розмалювали на згадку гіпсовий горщик із рожевим стабілізованим мохом. Після того ми з учасниками

видноту, аби наступні споглядальники сакури звернули на неї увагу. Після завершення цвітіння сакур таблички знімуть – до наступної весни.

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: РОМСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ НА МОЧАРІ

Фото – Margaret Bourke-White для журналу «LIFE»

Початок на попередній стор.

Старші цигани займаються виготовленням саману, багато хто працює прибиральниками клізетів (туалетів) у казармах, лікарнях, чистять каналізацію на вулицях», – описував побачене публіцист. До цього також варто додати, що роми в місті займалися й відловом бродячих собак.

Великою подією в житті ромського поселення в кінці вулиці Берчені стало зведення школи, але про неї у «Втраченому Ужгороді» ми вже розповідали, тож не будемо повторюватися. А в 1934 році роми отримали в кінці вулиці Бачинського й «свою» вулицю – Фараонів (Фараонську). «Який же стосунок фараони мали до ромів?», – спитаєте ви. Мабуть, міфичний, бо ужгородці здавна чомусь думали, що роми походять з Єгипту, часто називаючи їх у пресі дітьми або нащадками фараонів, іноді просто фараонами. Хоча священник і дослідник історії міста Іринея Конратович в одній зі своїх статей наводив іншу версію назви, мовляв, якимось на цьому відрізу вулиці Гойнол (нині – Бачинського) зустріг у великому болоті чоловік на коні.

Він просив мешканців вулиці його витягти, але ніхто не прийшов на допомогу. Тож чоловік довго кричав, що мешканці цієї вулиці – бездушні фараони. Так назва й «прилипилася».

Тоді ж, у 1934-му, знову вирінуло питання ліквідації ромського поселення. Адже воно щороку розрослося, натомість жодна людина, що проживала там, не сплачувала податків, землі захоплювалися незаконно. Після довгих переговорів із представниками громади було вирішено, що роми платитимуть за проживання на міській землі 10 крон на рік, але якщо містові знадобиться ця земля для інших потреб, роми будуть зобов'язані без жодного спротиву покинути її протягом 6 місяців.

Наступного разу питання переселення підняли у 1943 році. Спровоковане воно було спалахом тифу, який загрожував здоров'ю усіх містян. Коли влада організувала дезінфекційні заходи, ромська громада стала у спротив. Тоді лікарі прийшли до поселення в супроводі полісменів, силою, попри крики і прокльони, побрили наголю мешканців, провели необхідні заходи. Аби цього не повторилося, тодішнє керівництво міста вирішило ліквідувати поселення й

переселити усіх ромів до табору в Радванці. Натомість на звільненій території планували створити міський розплідник дерев, закласти оранжерею та парк для прогулянок. Розпочати примусове переселення вирішено було влітку 1944 року, однак на той час воєнні дії розгорнулися таким чином, що владі було не до здійснення цих планів. До слова, досі до кінця не вивчене питання, чи були місцеві роми відправлені разом із євреями у концтабори навесні 1944 року. Якщо про виселення євреїв у пресі писали багато, то згадок про виселення ромів нам знайти не вдалося. По закінченні Другої світової війни поселення в кінці вулиці Берчені продовжувало існувати попри всі загрози, що роками над ним нависали. Кажуть, до ще однієї спроби виселити звідти ромів вдалися вже у радянські роки (1960-1970-ті). Тоді чимало стареньких саманних хаток та землянок знесли, ромам же надали житло в різних частинах міста, бажачи тим самим інтегрувати їх у громаду. Та все ж поселення цілком не зникло, зберігши свою історію до наших днів.

Тетяна ЛІТЕРАТІ
«Про Захід»

ГОРОСКОП

ОВЕН

Захочете вразити всіх широкими жестами й неординарними витівками, але оточення, найімовірніше, не оцінить вашої щедрості та винахідливості або зрозуміє вас не так. Не дозволяйте подіям розвиватися спонтанно.

ТЕЛЕЦЬ

Цей тиждень – період реалізації планів і проєктів, започаткування довгострокових справ, остаточного вирішення застарілих питань. Будете почуватися духовно оновленими.

БЛИЗНЯТА

Можливі конфлікти з колегами і труднощі, викликані власними помилками або надмірно жорсткою позицією. Все це може створювати небезпечні психологічні та емоційні проблеми.

РАК

Важливо вчасно розставити пріоритети – зрозуміти, що для вас головне, а що – другорядне. Можуть виникнути труднощі у стосунках із близькими й начальством. Аби позбутися поганого настрою, зробіть щось корисне і водночас приємне.

ЛЕВ

Відкладіть на потім важливі рішення: вам не вдасться об'єктивно оцінити всі фактори «за» і «проти» – тому легко зробити помилку, яку потім доведеться довго виправляти.

ДІВА

Тиждень сприятливий для серйозних рішень, які, щоб виявитися успішними, повинні бути ретельно продумані і досконало прораховані.

ТЕРЕЗИ

Період сприятливий для того, щоб налагодити з рідними, близькими людьми взаємини, зіпсовані внаслідок прикрої сварки.

СКОРПІОН

Не рекомендується ризикувати – через необачний вчинок, найімовірніше, не тільки не вдасться отримати бажане, а й можливі значні втрати.

СТРІЛЕць

Час сприятливий для визначення дальшого життєвого шляху – це стосується тих, хто опинився на життєвому роздоріжжі і не знає, куди рухатися далі.

КОЗОРІГ

Небажано витратити енергію на другорядні справи, без яких цілком можна обійтися, – зосередьтеся на одному, але найважливішому завданні. Можуть нагадати про себе нерозв'язані фінансові й особисті проблеми.

ВОДОЛІЙ

Несприятливий тиждень, оскільки виникне необхідність підвести ризик під минулими справами і вже не потрібними зв'язками. Період негативної енергетики, наслідком якої можуть стати абсолютно невмотивовані, а тому дуже прикри сварки і конфлікти.

РИБИ

За серйозні проєкти краще не братися – досягти значних успіхів у них тепер не вдасться. Зосередьтеся на простіших справах, без яких теж не можна обійтися.

АНЕКДОТИ

Якщо ти зрозумів, чого насправді хоче жінка, то ти можеш отримати звання доктора філософії. Однак є висока ймовірність того, що поки ти будеш отримувати це звання, вона вже передумає.

Час лікує. І для цього у нас існують черги у поліклініці.

– Скажи мені, ти взагалі дружиш із головою?

– Що значить: "дружиш"? Це – невід'ємна частина мене, з нею не треба дружити. Це одне і те ж, як казати: "Ти дружиш із пальцем?" або: "А ти дружиш із вухами?" Уранці прокидаєшся і кажеш: "Привіт, голово, як тобі спалося? Що будемо їсти?"

– Все-все, заспокойся. Не дружиш, і не треба.

Люблю, коли начальник раптово застукє мене за роботою.

– Ти випила весь коньяк?
– А що мені лишалося робити? Я загубила пробку...

Дорослішання – це перехід від "Ой, як на татка схожий!" до "От козел, весь у батька!"

У молодості кажуть: "Серцю не накажеш...". З віком список таких органів суттєво збільшується.

Фінансове становище: з усього багатого вибору натуральних соків можу дозволити собі лише шлунковий.

Низька культура, на відміну від

високої, дозволяє людині залишатися собою, навіть коли вона нап'ється.

– Алло, виходьте, ваше таксі підїхало.

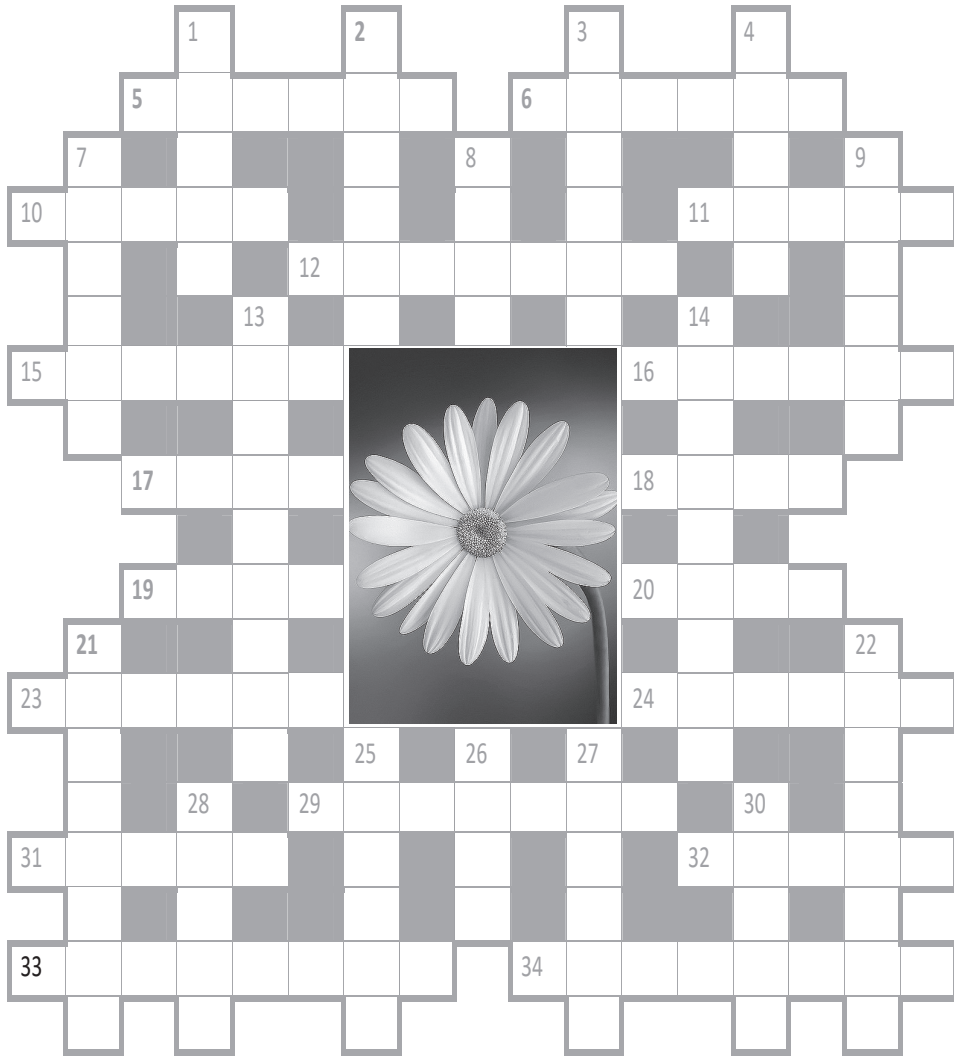
– Але я його не замовляв.

– Зараз важкі часи, ми самі клієнтів шукаємо.

Хочете потрапити у паралельну реальність? Підніміться на два поверхи вище у вашому підїзді. Начебто все те ж саме, але якось невловимо інше...

КРОСВОРД «ВЕСНА»

По горизонталі: 5. Український письменник, автор поезії: «Люблю весну, та хто її не любить, коли життя цвіте, як пишний сад. І мов у сні, шепочуть листя губи, і квіти шлють солодкий аромат». 6. «Клич трембіти, шум смерічок – весняний ... , квітне, наче вишиванка, весь карпатський край» (В. Войтко). 10. Народна прикмета: «Як весною вперше гримить на голий ліс, то буде ще ...». 11. «Ой сів ... їсти, ідуть к йому вісти, кидай, козаче, вечеряти, час на коня сісти» (веснянка). 12. «Весна вдягла у зелень віти в дуба, уже курличуть в небі ... , люблю весну, та хто її не любить на цій чудесній радісній землі!» (В. Сосюра). 15. Слов'янський бог, який зробив перший плуг і навчив слов'ян землеробству. 16. Деякі зелені овочі і трави, що вживаються, як їжа або приправа до страв. 17. Плід городньої рослини. 18. «Чого не посіяла весна, те не виростить літо, не погне осінь і не скуштує ...». 19. Народна прикмета: «Якщо ... розпустився пізніше ніж дуб – на сухе літо». 20. Прислів'я: «... ластівка ще весни не робить». 23. Прислів'я: «Перелетів ... Десну – приніс на крилах красну весну». 24. «Упав ... на обніжок, та й взявся водою, любив козак дві дівчини – не взяв ні одної» (веснянка). 29. Прислів'я: «У квітні ластівка день починає, а ... кінчає». 31. Народна прикмета: «Якщо в березні ... в лісі стукає – холоди триватимуть ще довго». 32. Прислів'я: «Не весною по ... ходить, а восени, як будуть родить». 33. Українська письменниця, автор поезії: «Стояла я і слухала весну, весна мені багато говорила; співала пісеньку дзвінку і голосну, то знов таємно-тихо шепотіла». 34. Прислів'я: «Сухий ..., теплий квітень, мокрий май – буде хліба врожай!».

По вертикалі: 1. Християнський святий, сповідник та чудотворець, пам'ять якого відзначають 18 березня. 2. Одиниця вимірювання температури. 3. Народна прикмета: «... вперше прокувала хмарного ранку – рік буде врожайним; якщо ж ясного вечора на недорід». 4. «... вишневий коло хати, хрущі над вишнями гудуть, плугатарі з плугами йдуть» (Т. Г. Шевченко). 7. Народна прикмета: «Якщо ... ввечері, йдучи додому, часто вдихають повітря і з ревінням заходять до хліва – чекай негоди». 8. Народна прикмета: «Прилетів ... – знай: весна біля порога». 9. «Зацвіла в долині червона ..., ніби засміялась дівчина-дитина» (Т. Г. Шевченко). 13. «А на полі жайворонок, ... в гаї – землю убрану весною, вранці зустрічають» (Т. Г. Шевченко). 14. Одне з християнських свят, яке припадає на весняний період. 21. Старовинні слов'янські обрядові пісні, пов'язані з початком весни і наближенням весняних польових робіт. 22. Народна прикмета: «Зацвіла ... – час братися до сівби огірків та помідорів, буйне її цвітіння – на добрий врожай льону». 25. Прислів'я: «На сорок святих ... сорок прутиків у гніздо покладе». 26. Прислів'я: «Травнева ... коням краще од вівса». 27. Найголовніший день страсного тижня, в народі його називають Чистим або Великим. 28. Прислів'я: «... весну проспав, восени облизня спіймав». 30. Народна прикмета: «В травні удень пройшла ..., але не похолодало – вночі вона знову нагадає про себе».

Підготував Мар'ян Слоцький

ВІДПОВІДІ
По горизонталі: 5. Сосюра. 6. Розмай. 10. Ховоп. 11. Ко-зак. 12. Журавль. 15. Сварот. 16. Зелень. 17. Овоч. 18. Зима. 19. Ясна. 20. Овчар. 23. Левча. 24. Сніжок. 29. Соловей. 31. Дятло. 32. Гриби. 33. Українка. 34. Березень.
По вертикалі: 1. Конон. 2. Траус. 3. Зозуля. 4. Сапок. 7. Корови. 8. Шпак. 9. Камінь. 11. Соловейко. 14. Велюк. 13. Веснянка. 22. Горобина. 25. Сорока. 26. Роса. 27. Чет-вер. 28. Ледак. 30. Проза.

• Газета "Ужгород" • Засновник: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" •
• Видавець: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" • Головний редактор Олексій МЕГЕЛА •

АДРЕСА: пл. Жупанатська, 3 (у дворі Художнього музею) ДЛЯ ЛИСТІВ: 88000, УЖГОРОД, пл. Жупанатська, 3.
ТЕЛ./ФАКС: 61-63-43, 050 549 7314. E-MAIL: gazeta.uzhgorod@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію: №721/313Р серія 3Т від 30.01.2019. Р/р UA56 305299 00000 26005023600678
у Приватбанку м. Ужгорода, МФО 305299, код ЄДРПОУ 25439910.

Номер видруковано: "А-Прінт", м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37. www.a-print.com.ua.
Тираж 1050 екз. Замовлення № 611.

• Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації та оголошень – рекламодавці. • Редакція може не поділяти поглядів авторів.
• Редакція залишає за собою право редагувати матеріали.

• Гонорар виплачується тільки за замовленими матеріалами.
• Передплатний індекс газети "Ужгород" для індивідуальних передплатників – 41807, для юридичних осіб – 01807.